

16 ਸੰਸਕਾਰ ਸੰਸਕਾਰ

ਹਿੰਦੂ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੀਵਨ ਦਾ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਪਵਿੱਤਰ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਗਰਭ ਧਾਰਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਤੱਕ, ਹਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਪੜਾਅ ਨੂੰ ਇਹ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੀਵਨ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਤੋਹਫਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ 16 ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਹਿਲੀ ਕਿਸ਼ਤ ਹੈ।

ਸਦੀਵ ਕਾਲ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ, ਸਿਰਫ ਮਨੁੱਖਜਾਤੀ ਲਈ ਵਿਲੱਖਣ ਹੈ, ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੀ ਸਰੀਰਕ, ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਬਾਰੇ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਸੋਚਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਅੰਤ ਵੱਲ, ਵੈਦਿਕ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਸੰਸਕਾਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (ਹਾਲਾਂਕਿ ਗੁਜਰਾਤੀ ਵਿੱਚ ਸੰਸਕਾਰ ਉਚਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਮੂਲ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਰੂਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਾਂਗੇ।)

ਸੰਸਕਾਰ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜਲਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦ ਸੰਸਕਾਰ ਹੈ, ਜੋ 'ਰਸਮ ਦੀ ਰਸਮ' ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਆਕਸਫੋਰਡ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਵਿੱਚ, ਸੰਸਕਾਰ ਨੂੰ "ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮ ਜਾਂ ਕਾਰਜ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅੰਦਰੂਨੀ ਜਾਂ ਅਧਿਆਤਮਕ ਕਿਰਪਾ ਦੀ ਬਾਹਰੀ ਅਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।" ਕਲਾਸੀਕਲ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਸਾਹਿਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਘੁਵੰਸ਼ਾ, ਕੁਮਾਰਸੰਭਵ, ਅਭਿਜਨ-ਸ਼ਕੁੰਤਲ, ਹਿਤੋਪਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਨੂ ਸਮ੍ਰਿਤੀ, ਸੰਸਕਾਰ ਦਾ ਅਰਥ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ: ਸਿੱਖਿਆ, ਕਾਸ਼ਤ, ਸਿਖਲਾਈ, ਸੁਧਾਈ, ਸੰਪੂਰਨਤਾ, ਵਿਆਕਰਣ ਸ਼ੁੱਧਤਾ, ਪਾਲਿਸ਼, ਸਿੰਗਾਰ, ਸਜਾਵਟ, ਇੱਕ ਸ਼ੁੱਧ ਸੰਸਕਾਰ, ਇੱਕ ਪਵਿੱਤਰ ਸੰਸਕਾਰ, ਪਵਿੱਤਰਤਾ, ਪਵਿੱਤਰਤਾ, ਪਿਛਲੀਆਂ ਕਿਰਿਆਵਾਂ (ਕਰਮਾਂ) ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ, ਆਦਿ ਸੰਸਕਰਣ ਦੀ

ਇੱਕ ਆਮ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, "ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸਦੇ ਅਣਚਾਹੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਂਦੇ ਹੋਏ" ਹੈ।

ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼

(1) **ਸਭਿਆਚਾਰਕ**. ਸੰਸਕਾਰ ਅਤੇ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਸਕਾਰ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰਾਸ਼ਰ ਸਮ੍ਰਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, "ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਤਸਵੀਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਪੇਂਟ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਚਰਿੱਤਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਦਾ ਹੈ।" ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਿੰਦੂ ਰਿਸ਼ੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਸੁਚੱਜੇ ਂਗ ਨਾਲ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਂਗਲਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜੀਬ growਂਗ ਨਾਲ ਵਧਣ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ।

(2) **ਰੂਹਾਨੀ**. ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੰਸਕਾਰ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਉੱਚ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੰਸਕਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪਦਾਰਥਕ ਸਰੀਰ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਅਸੁੱਖੀਆਂ ਮਿਟ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਰਾ ਸਰੀਰ ਪਵਿੱਤਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਲਈ ਫਿੱਕਵੀਂ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਤਰੀ ਸਮ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨੁੱਖ ਸੂਦਰ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਉਪਨਯਨ ਸੰਸਕਾਰ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਉਹ ਦਵਿਜ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਦੇ ਵਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ); ਵੈਦਿਕ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਉਹ ਵਿਪਰਾ (ਇੱਕ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਵੀ) ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ (ਰੱਬ) ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਉਹ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਕਾਰ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਯਤਨ (ਸਾਧਨਾ) ਦਾ ਇੱਕ ਰੂਪ ਹਨ - ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਆਤਮਕ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਇੱਕ ਬਾਹਰੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਜੀਵਨ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਸੰਸਕਾਰ ਹੈ।

ਈਸ਼ਾ ਉਪਨਿਸ਼ਦ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦਾ ਅੰਤਮ ਟੀਚਾ, ਸੰਸਕਾਰ ਅਤੇ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ "ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਬੰਧਨ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ।" ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਇਹ ਜੋੜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਨਮ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਚੱਕਰ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਆਤਮਾ ਪਰਮਾਤਮਾ - ਪ੍ਰਭੂ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਵੱਖਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਾਂਗੇ ਜੋ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹਿਮਤੀ ਹਨ:

ਜਨਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ

- ਸੰਸਕਾਰ (1) ਗਰਭਦਾਨ (ਸੰਕਲਪ)
- (2) ਪੁਮਸਾਵਨ (ਇੱਕ ਪੁਰਸ਼ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ)
- ਉਭਾਰਨਾ(3) ਸਿਮੰਤੋਨਯਨਾ (ਵਾਲ -ਪਾਰਟਿੰਗ)

ਬਚਪਨ ਦੇ

- ਸੰਸਕਾਰ (4) ਜਟਕਰਮਾ (ਜਨਮ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ)
- (5) ਨਾਮਕਰਨ (ਨਾਮ ਦੇਣ)
- (6) ਨਿਸ਼ਕ੍ਰਮ (ਪਹਿਲੀ ਸੈਰ)
- (7) ਅੰਨਪ੍ਰਸ਼ਣਾ (ਪਹਿਲੀ ਖੁਰਾਕ)
- (8) ਚੂਡਕਰਮਾ (ਜਾਂ ਚੌਲ) (ਸਿਰ ਮੁਨਵਾਉਣਾ)
- (9) Karnavedh (earlobes ਛਿਲੇ)

ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ Samskaras

- (10) Vidyarambha (ਵਰਣਮਾਲਾ ਸਿੱਖਣ)
- (11) Upanayana (ਜਨੇਊ ਛਕਣ)
- (12) Vedarambha (ਵੈਦਿਕ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਸ਼ੁਰੂ)
- (13) Keshant (Godaan) (ਦਾੜੀ ਸੇਵ)
- (14) Samavartan (studentship ਦਾ ਅੰਤ)

ਵਿਆਹ Samskara

- (15) Vivaha (ਵਿਆਹ ਦੀ ਰਸਮ)

ਮੌਤ Samskara

- (16) Antyeshti (ਮੌਤ ਸੰਸਕਾਰ).

ਜਨਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ

ਸੰਸਕਾਰ (1) ਗਰਭਦਾਨ (ਸੰਕਲਪ)

'ਗਰਭ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਗਰਭ. 'ਦਾਨ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਦਾਨ. ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਦਮੀ ਆਪਣੀ ਬੀਜ ਨੂੰ ਇੱਕ .ਰਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ. ਸਿਹਤਮੰਦ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਸੰਤਾਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਗ੍ਰਹਿਸੂਤਰ ਅਤੇ ਸਮ੍ਰਿਤੀ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਪਾਲਣਾਂ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦੇ ਹਨ. ਪੂਰਵਜਾਂ ਦੇ ਕਰਜਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ. Havingਲਾਦ ਹੋਣ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਤੈਤੀਰੀਆ ਉਪਨਿਸ਼ਦ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ. ਜਦੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੀ ਵੈਦਿਕ ਪੜ੍ਹਾਈ ਖਤਮ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਧਿਆਪਕ ਤੋਂ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗਦਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਸੰਸਕਾਰ 14). ਅਧਿਆਪਕ ਫਿਰ ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਸਲਾਹ ਦੇ ਕੇ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਜੀਵਨ ਭਰ ਲਈ ਅਪਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਇਹ ਹੈ:

"ਪ੍ਰਜਾਤੰਤੁ ਮੈ ਵਵਿਆਚਛੇਤਸੀ ..."

(ਸਿੱਖਿਆਵਲੀ, ਅਨੁਵਾਕ 11.11)

"ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੰਸ਼ਾਵਲੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਾ ਕਰੋ - ਇਸਨੂੰ (ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ) ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਿਓ."

(2) ਪੁਮਸਾਵਨ (ਇੱਕ ਪੁਰਸ਼ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ)

ਉਭਾਰਨਾਪੁੰਸਾਵਣਾ ਅਤੇ ਸਿਮੰਤੋਨਾਯਨਾ (ਤੀਜਾ ਸੰਸਕਾਰ) ਸਿਰਫ womanਰਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅੰਕ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ. ਪੁੰਸਾਵਨ ਗਰਭ ਅਵਸਥਾ ਦੇ ਤੀਜੇ ਜਾਂ ਚੌਥੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਚੰਦਰਮਾ ਇੱਕ ਨਰ ਤਾਰਾ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਤਿਸਯ-ਨਕਸ਼ਤਰ ਵਿੱਚ. ਇਹ ਇੱਕ ਨਰ ਬੱਚੇ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ. ਇਸ ਲਈ ਪੁਮਸਾਵਨ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਹੈ 'ਮਰਦ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ'. ਆਯੁਰਵੇਦ ਦੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰਿਸ਼ੀ ਸੁਸ਼ਰੂਤ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੁਸ਼ੂਤ ਸੰਹਿਤਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿਧੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ: "ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੜੀ-ਬੂਟੀਆਂ - ਸੁਲਕਸ਼ਮਾਨ, ਬਟਾਸੁਰਗਾ, ਸਹਿਦੇਵੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਦੇਵ ਦੇ ਨਾਲ ਦੁੱਧ ਪੀਣ ਨਾਲ - ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜੂਸ ਦੇ ਸੱਜੇ ਨਾਸਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਜਾਂ ਚਾਰ ਬੂੰਦਾਂ ਪਾਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ. ਗਰਭਵਤੀ .ਰਤ। ਉਸਨੂੰ ਜੂਸ ਨਾ ਖੁੱਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।"

(3) ਸਿਮੰਤੋਨਾਯਨਾ (ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਵਿਛੋੜਾ)

ਗੁਜਰਾਤੀ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਖੇਡੋ ਭਾਰਵੇ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ. ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਤੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਕਰਦਾ ਹੈ. ਇਸ ਸੰਸਕਾਰ ਦਾ ਧਾਰਮਿਕ ਮਹੱਤਵ ਮਾਂ ਲਈ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਲਿਆਉਣਾ ਅਤੇ ਅਣਜੰਮੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਲੰਬੀ ਉਮਰ ਦੇਣਾ ਹੈ. ਇਹ ਬੁਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਵੀ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ. ਸਰੀਰਕ ਮਹੱਤਤਾ ਦਿਲਚਸਪ ਅਤੇ ਉੱਨਤ ਹੈ. ਸੁਸ਼ਰੂਤ (ਸ਼ਰੀਸਥਾਨ, ਸੀ. 33) ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਗਰਭ ਅਵਸਥਾ ਦੇ ਪੰਜਵੇਂ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਫੂਟਸ ਦਾ ਮਨ ਬਣਦਾ ਹੈ. ਇਸ ਲਈ ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ. ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸੁਸ਼ੂਤ ਨੇ ਗਰਭਵਤੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਕਿਹਾ: ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਸੌਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰੋ ਅਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਾਗਦੇ ਰਹੋ, ਅਤੇ ਡਰ, ਸ਼ੁੱਧ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ, ਫਲੋਬੇਟੇਮੀ (ਨਾੜੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਟ ਕੇ ਖੂਨ ਛੱਡਣ) ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਕਾਸੀ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰੋ. (ਸ਼ਰੀਸਥਾਨ ਚੋ. 21).

ਗਰੱਭਸਥ ਸ਼ੀਸੂ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਉੱਤੇ ਛਾਪੇ ਗਏ ਸੰਸਕਾਰ ਸਿੱਖਣ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ. ਮਹਾਭਾਰਤ ਤੋਂ, ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਰਜੁਨ ਦੇ ਪੁੱਤਰ, ਅਭਿਮੰਨਿ, ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ, ਸੁਭਦਰਾ ਦੀ ਕੁੱਖ ਵਿੱਚ ਲੜਾਈ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਦੇ ਭੇਦ ਸਿੱਖੇ. ਸ਼੍ਰੀਮਦ ਭਾਗਵਤਮ ਦੇ ਬਾਲ-ਭਗਤ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ, ਕਾਯਯੁ ਦੇ ਗਰਭ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਭਗਵਾਨ ਨਾਰਾਇਣ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖਿਆ. ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਰੱਭਸਥ ਸ਼ੀਸੂ ਬਾਹਰੀ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਚੰਗੇ ਰੂਹਾਨੀ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਉਲਟ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ. ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਤ ਰੂਪ ਤੋਂ ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਅਣਚਾਹੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ. ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿਗਰਟਨੋਸ਼ੀ, ਅਲਕੋਹਲ, ਕੁਝ ਦਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਗਰੱਭਸਥ ਸ਼ੀਸੂ 'ਤੇ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ. ਵਰਾਹ ਸਮ੍ਰਿਤੀ ਗਰਭ ਅਵਸਥਾ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਮਾਸ ਖਾਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦੀ ਹੈ. ਇਸ ਲਈ, ਸਮੁੱਚੀਆਂ ਨੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗਰਭਵਤੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਸਰੀਰਕ, ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ. ਕਲਾਵਿਯਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਜਾਂ ਯੁੱਧ ਕਰਨ, ਨਵਾਂ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਨਹਾਉਣ ਤੋਂ ਵਰਜਦਾ ਹੈ.

ਬਚਪਨ ਦੇ

ਸੰਸਕਾਰ (4) ਜਟਕਰਮਾ (ਜਨਮ ਰਸਮਾਂ)

ਇਹ ਰਸਮਾਂ ਬੱਚੇ ਦੇ ਜਨਮ ਸਮੇਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ. ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਵੇਂ ਜਨਮੇ 'ਤੇ ਚੰਦਰਮਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਦਾ ਤਾਰਾ - ਨਕਸ਼ਤਰ - ਸੂਭਤਾ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ. ਜੇ ਜਨਮ ਕਿਸੇ ਅਸੁੱਭ

ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਟਕਰਮਾ ਬੱਚੇ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ. ਪਿਤਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣਿਸ਼ਠ ਸੱਤਪੁਰਸ਼ ਤੋਂ ਵੀ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਮੰਗਣਗੇ.

(5) ਨਾਮਕਰਨ (ਨਾਮ ਦੇਣਾ)

ਜਨਮ ਸਮੇਂ ਤਾਰਾਮੰਡਲਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ, ਬੱਚੇ ਦਾ ਨਾਮ ਜਾਤੀ ਪਰੰਪਰਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਿਨ ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ.

ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿੱਚ, ਬੱਚੇ ਦਾ ਨਾਂ ਅਕਸਰ ਇੱਕ ਅਵਤਾਰ, ਦੇਵਤਾ, ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ ਜਾਂ ਨਦੀ, ਸੰਤ, ਆਦਿ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਵਿੱਤਰ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਜਿਸ ਲਈ ਇਹ ਨਾਮ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ.

(6) ਨਿਸ਼ਕ੍ਰਮ (ਪਹਿਲੀ ਸੈਰ)

ਤੀਜੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਅਗਨੀ (ਅਗਨੀ) ਅਤੇ ਚੰਦਰਮਾ (ਚੰਦਰਮਾ) ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ.

ਚੌਥੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਿਤਾ ਜਾਂ ਮਾਮੇ ਦੁਆਰਾ, ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ.

(7) ਅੰਨਪ੍ਰਸ਼ਨ (ਪਹਿਲਾ ਭੋਜਨ)

ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਠੇਸ ਭੋਜਨ ਖੁਆਉਣਾ ਅਗਲਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੰਸਕਾਰ ਹੈ. ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਲਈ ਇਹ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - 6 ਵੇਂ, 8 ਵੇਂ, 10 ਵੇਂ ਜਾਂ 12 ਵੇਂ ਮਹੀਨੇ. ਇੱਕ ਧੀ ਲਈ ਇਹ ਅਜੀਬ ਮਹੀਨਿਆਂ - 5 ਵੇਂ, 7 ਵੇਂ ਜਾਂ 9 ਵੇਂ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ. ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਭੋਜਨ ਘਿਓ ਦੇ ਨਾਲ ਚੌਲ ਪਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ. ਕੁਝ ਸੂਤਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹਿਦ ਮਿਲਾਉਣ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦੇ ਹਨ.

ਇਸ ਸੰਸਕਾਰ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦਿਆਂ, ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਰਿਸ਼ੀ ਨੇ ਦੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ. ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਮੇਂ ਤੇ ਮਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ. ਦੂਜਾ, ਇਹ ਮਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਛਾਤੀ ਦਾ ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਾਉਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਵੇ. ਕਿਉਂਕਿ, ਇੱਕ ਅਣਜਾਣ ਮਾਂ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਿਆਰ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ, ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਛਾਤੀ ਦਾ ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਾਉਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਸਮਝੇ ਬਗ਼ੈਰ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਜਾਂ ਬੱਚੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ.

(8) ਚੁਦਾਕਰਮਾ (ਚੌਲ) (ਸਿਰ)

ਕਟਵਾਉਣਾਇਸ ਸੰਸਕਾਰ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ, ਦੂਜੇ, ਤੀਜੇ ਜਾਂ 5 ਵੇਂ ਸਾਲ (ਜਾਂ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ) ਜਨੇਈ (ਉਪਨਯਾਨ) ਨਾਲ ਅਰੰਭ ਕਰਨ ਵੇਲੇ (ਮੁੰਡੇ ਦਾ) ਸਿਰ ਮੁਨਵਾਉਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ. ਸੂਸ਼ੁਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਨਹੁੰ ਕੱਟਣ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਖੁਸ਼ੀ, ਹਲਕਾਪਨ, ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ, ਹੌਸਲਾ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇਣਾ ਹੈ (ਚਿਕਿਤਸਾਸਥਾਨ. ਸੀ. 24-72). ਚਰਕ ਨੇ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ.

ਲੰਬੀ ਉਮਰ ਲਈ ਸਿਰ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਟੁਕੜਾ (ਸ਼ਿਖਾ, ਚੋਟਲੀ) ਛੱਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ. ਸੂਸ਼ੁਤ ਇਸਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੱਸਦਾ ਹੈ, "ਸਿਰ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਸਿਖਰ ਦੇ ਨੇੜੇ, ਇੱਕ ਸ਼ੀਰਾ (ਧਮਣੀ) ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੰਧੀ (ਨਾਜ਼ੁਕ ਮੋੜ) ਦਾ ਜੋੜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ. ਉੱਥੇ, ਵਾਲਾਂ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸਥਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਅਧੀਪਤੀ (ਓਵਰਲਾਰਡ) ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ. ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਸੱਟ ਅਚਾਨਕ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ" (ਸ਼ਰੀਰਸਥਾਨ ਚੌ. VI, 83). ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਸ਼ਿਖਾ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਪਾਪ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ (ਲਾਗੂ ਹਰਿਤਾ IV).

(9) ਕਰਨਵੇਧ (ਕੰਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪੱਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿੰਨ੍ਹਣਾ)

ਬੱਚੇ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਦੇ ਲੇਬਸ ਨੂੰ 12 ਵੇਂ ਜਾਂ 16 ਵੇਂ ਦਿਨ ਵਿੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ 6 ਵਾਂ, 7 ਵਾਂ ਜਾਂ 8 ਵਾਂ ਮਹੀਨਾ; ਜਾਂ ਪਹਿਲਾ, ਤੀਜਾ, 5 ਵਾਂ, 7 ਵਾਂ ਜਾਂ 9 ਵਾਂ ਸਾਲ. ਸੂਸ਼ੁਤ ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ, "ਬੱਚੇ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ (ਹਾਈਡ੍ਰੋਕੋਇਲ ਅਤੇ ਹਰਨੀਆ ਵਰਗੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ) ਅਤੇ ਸਜਾਵਟ (ਸ਼ਰੀਰਸਥਾਨ ਚ. 16.1, ਲਈ ਵਿੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

ਚਿਕਿਤਸਾਥਾਨ ਚ. 19.21). ਇੱਕ ਸਰਜਨ. ਇੱਕ ਮੁੰਡੇ ਲਈ, ਸੱਜੇ ਕੰਨ ਦੀ ਪੱਟੀ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਲਈ, ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਵਿੰਨ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ. ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਮੁੰਡਿਆਂ ਲਈ, ਇਹ ਸੰਸਕਾਰ ਸਿਰਫ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੁਝ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ. ਉਹ ਮੁੰਦਰਾ ਪਹਿਨਣ ਨੂੰ ਯੋਗ ਕਰਨ ਲਈ

ਵਿਦਿਅਕ Samskaras

(10) Vidyarambh (ਵਰਣਮਾਲਾ ਸਿੱਖਣ)

ਇਹ samskara ਨੂੰ ਵੀ Akshararambha, Aksharlekhan, Aksharavikaran ਅਤੇ Aksharavishkaran ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ..

ਕਿ ਇਹ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੈਦਿਕ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਗੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਹੈ Vedarambh.

ਨਹਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬੱਚਾ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਬੈਠਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਚਾਰੀਆ (ਅਧਿਆਪਕ) ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਬੈਠਦਾ ਹੈ. ਕੇਸਰ ਅਤੇ ਚਾਵਲ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਤਖ਼ਤ ਤੇ ਖਿੱਡੇ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ. ਸੋਨੇ ਜਾਂ ਚਾਂਦੀ ਦੀ ਕਲਮ ਨਾਲ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਚੌਲਾਂ ਤੋਂ ਅੱਖਰ ਲਿਖਣ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ. e ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਾਕਾਂਸ਼ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ: "ਗਣੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ, ਸਰਸਵਤੀ (ਗਿਆਨ ਦੀ ਦੇਵੀ) ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਅਤੇ ਨਾਰਾਇਣ ਅਤੇ ਲਕਸ਼ਮੀ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ." ਬੱਚਾ ਫਿਰ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, "Nਮ ਨਮਹ ਸਿੱਧਮ". ਫਿਰ ਉਹ ਆਚਾਰੀਆ ਨੂੰ ਤੇਰਫ਼ੇ ਭੇਟ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਗ ਅਤੇ ਸਫੇ (ਸਿਰ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਦਾ ਸਿੰਗਾਰ). ਆਚਾਰੀਆ ਫਿਰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਿੰਦਾ ਹੈ.

(11) ਉਪਨਯਨ (ਯਗਨੇਪਵਿਤ) (ਪਵਿੱਤਰ ਧਾਗਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ)

ਅੱਠ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਆਚਾਰੀਆ ਦੁਆਰਾ ਪਵਿੱਤਰ ਧਾਗੇ ਨਾਲ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਜਨੇਈ ਜਾਂ ਯਗਨੇਪਵਿਤ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ. ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਸਰਵਉੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ. ਇਹ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸਵੇਰ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਦਵਿਜਾ - ਦੇ ਵਾਰ ਜਨਮਿਆ. ਬੱਚਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਤਾ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀਆ (ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ) ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ. ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਛੱਡ ਕੇ ਆਚਾਰੀਆ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ. ਇਹ ਸੰਸਕਾਰ ਮੁੰਡੇ ਅਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ, ਖੱਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਵੈਸ਼ਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ. ਇਸ ਲਈ, ਲੜਕੇ ਅਤੇ ਲੜਕੀ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ, ਸੱਚੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸੇਵਾ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ. ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਸੰਸਕਾਰ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀਆਂ. ਅੱਜ, ਇਸ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ. ਉਪਨਯਨ ਸਿਰਫ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਵ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ.

ਉਪ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਨੇੜੇ.' ਨਯਨ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਉਸਨੂੰ (ਉਸ ਨੂੰ) ਲੈ ਜਾਣਾ,' ਭਾਵ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਕੋਲ ਲੈ ਜਾਣਾ.

ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਆਚਾਰੀਆ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਧੀਰਜ ਨਾਲ ਇੱਕ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਆਦਮੀ ਵਿੱਚ ਾਲ ਦੇਵੇਗਾ. ਉਹ ਉਸ ਵਿੱਚ ਵੇਦਾਂ ਦੇ ਅਨੁਮੇਲ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰੇਗਾ. ਉਪਨਯਨ ਦਾ ਇਹ ਦੂਜਾ ਅਰਥ ਹੈ. ਵਿਸ਼ਵ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਹਿੰਦੂ ਸੰਸਕਾਰ ਨਾਲੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਉੱਚੇ ਅਤੇ ਸਖਤ ਆਦਰਸ਼ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ. ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਇਸ ਸੰਸਕਾਰ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਸਫਲ ਵਿਦਵਾਨ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ. ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਸ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਉਹ ਆਚਾਰੀਆ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਗ੍ਰਹਿਸਥੀ ਜੀਵਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪਿਛੋਕੜ ਜੋ ਉਹ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰੇਗਾ.

ਅੱਜ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਆਚਾਰੀਆ ਦੇ ਘਰ ਰਹਿਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਪਰ ਅਗਲਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਮਾਨ ਛਤਰਾਲੇ - ਬੋਰਡਿੰਗ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣਾ ਹੈ. ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ.

ਜਿੱਥੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇੱਕ ਜੈਨੇਈ ਪਹਿਨਦੇ ਹਨ, ਘਰ ਵਾਲੇ ਦੇ ਪਹਿਨ ਸਕਦੇ ਹਨ; ਇੱਕ ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਲਈ.

ਜਨੇਈ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਤਾਰਾਂ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ - ਸਤਵ (ਹਕੀਕਤ), ਰਾਜਸ (ਜਨੂੰਨ), ਅਤੇ ਤਾਮਸ (ਹਨੇਰਾ). ਉਹ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਯਾਦ ਦਿਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਦਰਸਕਾਂ, ਪੁਰਖਿਆਂ ਅਤੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ. ਤਿੰਨ ਤਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੰਠ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਬ੍ਰਹਮਗ੍ਰੰਠੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬ੍ਰਹਮਾ (ਸਿਰਜਣਹਾਰ), ਵਿਸ਼ਨੂੰ (ਪਾਲਣਹਾਰ) ਅਤੇ ਸ਼ਿਵ (ਪੱਧਰ) ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ.

ਜੈਨੇਈ ਪਹਿਨਣ ਦੀ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਮਹੱਤਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵੱਖੇ-ਵੱਖਰੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਬਾਰੇ ਲਗਾਤਾਰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਰਹੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ. ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੌਕਸ ਰਹੇਗਾ ਜੋ ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ.

(12) ਵੇਦਰੰਭ (ਵੈਦਿਕ ਅਧਿਐਨ ਅਰੰਭ ਕਰਨਾ) ਮੁ listsਲੀਆਂ

ਇਸ ਸੰਸਕਾਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਧਰਮ ਸੂਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਦੀ ਬਜਾਏ ਚਾਰ ਵੈਦਿਕ ਸਹੁੰਆਂ - ਵੇਦ ਵਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ. ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਪਨਯਾਨ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਵੈਦਿਕ ਅਧਿਐਨ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ. ਇਸ ਲਈ ਵੈਦਿਕ ਅਧਿਐਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਸੰਸਕਾਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਸੀ. ਇਸ ਸੰਸਕਾਰ ਵਿੱਚ, ਹਰੇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ, ਆਪਣੇ ਵੰਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਵੇਦਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਾਖਾ ਵਿੱਚ ਮੁਹਾਰਤ ਹਾਸਲ ਕਰਦਾ ਹੈ.

(13) ਕੇਸ਼ਾਂਤ (ਗੋਦਾਨ) (ਦਾੜੀ ਕਟਵਾਉਣਾ)

ਇਹ ਸੰਸਕਾਰ ਚਾਰ ਵੇਦ ਵਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ. ਜਦੋਂ ਬਾਕੀ ਤਿੰਨ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਏ, ਤਾਂ ਕੇਸ਼ਾਂਤ ਖੁਦ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਸੰਸਕਾਰ ਬਣ ਗਿਆ. 'ਕੇਸ਼' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਵਾਲ ਅਤੇ 'ਕੀੜੀ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਅੰਤ. ਇਸ ਸੰਸਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸੇਲਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾੜੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਮੁਨਵਾਉਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ. ਇਸ ਨੂੰ ਗੋਦਾਨ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਚਾਰੀਆ ਨੂੰ ਗ cow ਅਤੇ ਨਾਈ ਨੂੰ ਤੋਹਫ਼ੇ ਦੇਣੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ.

ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੁਣ ਮਰਦਾਨਗੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਵਾਨੀ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਧੇਰੇ ਚੌਕਸ ਰਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ. ਉਸਨੂੰ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀਆ ਦੀ ਸੁੱਖਣਾ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ, ਉਸਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਸੁੱਖਣਾ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ; ਇੱਕ ਸਾਲ ਲਈ ਸਖਤ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਅਤੇ ਸਖਤ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ.

(14) ਸਮਵਰਤਨ (ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ)

ਇਹ ਸੰਸਕਾਰ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀਆ ਪੜ੍ਹਾਅ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਵਿਦਿਆਰਥੀਪਨ ਦਾ ਅੰਤ. 'ਸਮਾ ਵਰਤਨ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਆਚਾਰੀਆ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਘਰ ਪਰਤਣਾ.' ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਸਮੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਵਾਲਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਅਵਭੁਤ ਸਨਨ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ. ਇਹ ਬਲੀਦਾਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀਆ ਦੇ ਲੰਮੇ ਪਾਲਣ ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ. ਇਹ ਇੱਕ ਰੱਸਮੀ ਇਸ਼ਨਾਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ - ਇਸ ਲਈ ਵਿਦਿਆਸਨਾਟਕ - ਇੱਕ ਜਿਸਨੇ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ. ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਇੱਕ ਸਮੁੰਦਰ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ.

ਇਸ਼ਨਾਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਆਚਾਰੀਆ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਤਾ ਖਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਗੁਰੂ -ਦੱਖਣ - ਟਿਠਿਸ਼ਨ ਫੀਸ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਲੈਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ. ਇਜਾਜ਼ਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੀਵਨ ਲਈ ਸਿੱਖਣ, ਆਦਤ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ. ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਫੀਸ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਇੱਕ ਸੂਤਰ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਨੂੰ ਨਾ ਚੁਕਾਉਣ ਵਾਲਾ ਦੱਸਦਾ ਹੈ, "ਸੱਤ ਮਹਾਂਦੀਪਾਂ ਵਾਲੀ ਧਰਤੀ ਵੀ ਗੁਰੂ-ਦੱਖਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੈ." ਪਰ ਰਸਮੀਤਾ ਇੱਕ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਆਚਾਰੀਆ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਮੇਰੇ ਬੱਚੇ, ਪੈਸੇ

ਨਾਲ ਕਾਫੀ ਹੈ. ਮੈਂ ਤੇਰੀਆਂ ਖੂਬੀਆਂ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ." ਉਹ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸੇਗਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਿਕਸ਼ਾਤ ਪ੍ਰਵਚਨ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਤੈਤੀਰੀਆ ਉਪਨਿਸ਼ਦ (I.11) ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ.

ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਮਰ ਭਰ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਜੋਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਉਹ ਆਚਾਰੀਆ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣਗੇ. ਅੱਜ, ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਇੱਕ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ - ਇਕਾਂਤਿਕ ਸੱਤਪੁਰਸ਼ ਅਤੇ ਸਾਧੂ ਬਣਨਾ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਗਲੇ ਦੇ ਆਸ਼ਰਮਾਂ ਨੂੰ ਬਾਈਪਾਸ ਕਰਕੇ, ਸੰਨਿਆਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ.

ਵਿਆਹ

(15) ਵਿਵਾਹ

ਇਹ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ. ਸਮੂਹੀਆਂ ਨੇ ਗ੍ਰਹਿਸਥ (ਗ੍ਰਹਿਸਥੀ) ਆਸ਼ਰਮ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਮੰਨਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਹੋਰ ਤਿੰਨ ਆਸ਼ਰਮਾਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਸਮਰਥਨ ਹੈ.

ਮਨੂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਚੌਥਾਈ ਹਿੱਸਾ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੂਜੀ ਤਿਮਾਹੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਪਤਨੀ ਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਤੀਜੀ ਤਿਮਾਹੀ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਉਣ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਚੌਥੀ ਵਿੱਚ ਸੰਨਿਆਸ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਹਰ ਦੁਨਿਆਵੀ ਬੰਨ੍ਹ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ." (ਮਨੂ ਸਮਿਤੀ IV.1). ਵਿਆਹ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਚਾਰ ਪੁਰਸ਼ਾਰਥਾਂ (ਯਤਨਾਂ) ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ: ਧਰਮ (ਧਾਰਮਿਕਤਾ), ਅਰਥ (ਦੌਲਤ), ਕਾਮ (ਇੱਛਾ) ਅਤੇ ਮੋਕਸ਼ (ਮੁਕਤੀ). ਉਹ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਜੱਦੀ ਕਰਜ਼ੇ ਨੂੰ ਚੁਕਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਵੀ ਹੈ. ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਜਨਨ ਵੀ ਵਿਆਹ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ.

ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਕਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ, ਹਿੰਦੂ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ. ਇੱਕ ਸਥਿਰ ਅਤੇ ਆਦਰਸ਼ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ, ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ. ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਵਿਆਹੁਤਾ ਸੰਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਸਮਾਜ ਨਿਘਾਰ ਵੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ. ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੋਮੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪਤਨ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਸੀ. ਵਿਆਹ ਦੁਆਰਾ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੋਵੇਂ, ਨੈਤਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਕੱਠੇ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ. ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ. ਇਹ ਸੰਸਕਾਰ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਅਤੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ. ਇਹ ਨੈਤਿਕ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਨਿਯੰਤਰਣ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਦਾ ਹੈ.

ਹਿੰਦੂ ਵਿਆਹ - ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ

ਹਿੰਦੂ ਵਿਆਹ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ. ਵਧੇਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਦੋ ਆਤਮਾਵਾਂ ਦਾ ਮੇਲ ਹੈ. ਇਸ ਅਲੰਕਾਰਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਤਿੰਨ ਸਰੀਰਾਂ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ: ਭੌਤਿਕ - ਪਦਾਰਥ (ਸਥੂਲ), ਸੂਖਮ - ਮਨ (ਸੂਕਸ਼ਮ) ਅਤੇ ਕਾਰਣ - ਜੀਵ (ਕਰਣ) ਨਾਲ ਬਣਿਆ. ਵੈਦਿਕ ਵਿਆਹ ਤਿੰਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਮੇਲ ਹੈ - ਪਦਾਰਥ ਨਾਲ ਪਦਾਰਥ, ਮਨ ਨਾਲ ਮਨ ਅਤੇ ਜੀਵ ਨਾਲ ਜੀਵ. ਇਸ ਦੀਆਂ ਪਵਿੱਤਰ ਸੁੱਖਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਜੋੜਾ ਜੀਵਨ ਦੇ ਚਾਰ ਉਦੇਸ਼ਾਂ (ਪੁਰਸ਼ਾਰਥਾਂ) ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਯਾਤਰਾ ਤੇ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ.

ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਜੋੜਾ ਆਪਣੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਕਮਾਉਣਾ, ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਹ ਭਗਤੀ (ਭਗਤੀ) ਦੇ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਚੱਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਬ੍ਰਹਮ ਅਤੇ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਦੀ ਬ੍ਰਹਮਤਾ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਦੇ ਹਨ. ਇਹ ਰਸਮ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਰਸਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ. ਲਾੜੇ ਵਿੱਚ ਨਰਾਇਣ ਅਤੇ ਲਾੜੀ ਵਿੱਚ ਲਕਸ਼ਮੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਮੰਤਰਾਂ ਦਾ ਜਾਪ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ. ਮਾਪੇ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਹਰ ਕੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਦਾ ਹੈ. ਮਿਲਾਪ ਦੇਵਤਾ ਅਤੇ ਦੇਵੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਦੋ ਭੌਤਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ. ਜੋੜੇ ਲਈ ਅੰਡਰਲਾਈੰਗ ਰੁਕਮ ਇਹ ਹੈ, "ਤੁਸੀਂ ਸਰੀਰ ਨਹੀਂ ਹੋ, ਪਰ ਆਤਮਾ ਹੋ."

ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਆਤਮਾ ਵੈਦਿਕ ਵਿਆਹ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਲੱਖਣ ਹੈ - ਜੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਜਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਗੰਧਰਵ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵਿਆਹੁਤਾ ਝਗੜੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਮਝ ਵਧੇਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਆਹੁਤਾ ਝਗੜੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਸਰੀਰ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਹਉਮੈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਹੈ - 'ਮੈਂ' ਅਤੇ 'ਮੇਰਾ'। ਜੇ ਜੇੜਾ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ, ਅੰਤਮ ਟੀਚੇ, ਮੋਕਸ਼ ਲਈ ਆਤਮਾ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕਜੁਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ 'ਮੈਂ' ਅਤੇ 'ਤੁਸੀਂ' ਦੀ ਹੋਂਦ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ 'ਮੈਂ' ਅਤੇ 'ਤੁਸੀਂ' ਅਨੁਭਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਤਮਾ ਹਨ। ਅਤੇ ਜਦੋਂ 'ਮੈਂ' ਅਤੇ 'ਤੁਸੀਂ' ਨੂੰ ਆਤਮਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਟਕਰਾਅ ਕਿੱਥੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੇ ਸੁਆਰਥੀ ਇਰਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਇੱਛਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਵਿਆਹ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਝਗੜੇ ਅਤੇ ਮਤਭੇਦ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇੜਾ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਆਤਮਾ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਤਮਾ ਸੁੱਧ, ਲਿੰਗ ਰਹਿਤ, ਉਮਰ ਰਹਿਤ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਬ੍ਰਹਮ ਹੈ। ਵਿਵਾਹ ਦਾ ਹੀ ਅਰਥ ਹੈ 'ਚੁੱਕਣਾ, ਸਮਰਥਨ ਕਰਨਾ, ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ, ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ'।

ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ, ਦੋਵਾਂ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਉੱਚੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਯਤਨ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਰਾਤੇ ਰਾਤ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਹੀਂ, ਵਧੇਰੇ ਜੀਵਨ ਭਰ, ਪਵਿੱਤਰ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਫਲਸਫ਼ਾ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਵੈਦਿਕ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਫਲਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪਦਾਰਥਵਾਦ ਵਿੱਚ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਉਭਾਰ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਸਤਹੀ ਅਤੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਕਾਰਕਾਂ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਚੇਤਨਾ ਤੇ ਅਧਾਰਤ, ਨੇ ਅੱਜ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਵਿਆਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ, ਅਸਲ ਵਿਆਹ ਸਮਾਰੋਹ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਮੰਤਰਾਂ ਦੇ ਜਾਪ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜੁਬਾਨੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਾਂਗੇ।

ਵਿਆਹ ਸਮਾਰੋਹ

(i) ਹਰਿਦਰਲੇਪਨ

ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ, ਲਾੜੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਉੱਤੇ ਹਲਦੀ ਅਤੇ ਤੇਲ ਦਾ ਇੱਕ ਕਰੀਮੀ ਪੇਸਟ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤੀ ਵਿੱਚ ਪੀਥੀ ਚੋਲਵੀ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿੱਚ ਹਰਿਦਰਲੇਪਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਭਾਵਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਲਾੜੀ ਦਾ ਰੰਗ ਗੂੜ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਾਸਮੈਟਿਕ ਇਲਾਜ ਉਸ ਨੂੰ ਹਲਕਾ ਰੰਗ ਦੇਵੇਗਾ।

ਵਿਆਹ ਦੀ ਰਸਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਗਣਪਤੀ (ਗਣੇਸ਼) ਦੀ ਪੂਜਾ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਭ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਜੋਂ ਲਾੜੀ ਦੇ ਘਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਗਣਪਤੀ ਸੁਭਤਾ ਦਾ ਦੇਵਤਾ ਹੈ।

(ii) ਵਾਰ ਪ੍ਰੀਖਣ ()

ਲਾੜੇ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨਾਲਾੜੇ ਦੇ ਘਰ ਜਾਂ ਵਿਆਹ ਵਾਲੇ ਹਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ ਤੇ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲਾੜਾ ਅਤੇ ਲਾੜੀ ਵਿਆਹ ਦੀ ਛਤਰੀ (ਮੰਡਪ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਉੱਤੇ ਮਾਲਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

ਫਿਰ ਇੱਕ ਸੁੱਖਣਾ ਦਾ ਪਾਠ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, "ਮੇਰੀ ਡਿ dutyਟੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਸਾਡੇ ਵਿੱਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਮੇਰੀ ਸਰੀਰਕ ਪਿਆਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਾਂਗਾ, ਤੁਹਾਡੀ ਸਹਿਮਤੀ ਲਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਾਂਗਾ।" ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤਿਜਨਾ ਸਵਿਕਰ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(iii) ਮਧੂ ਪਾਰਕਾ (ਸ਼ਹਿਦ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼)

ਲਾੜੀ ਲਾੜੇ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ਹਿਦ, ਦਹੀਂ ਅਤੇ ਘਿਓ (ਸਪਸ਼ਟ ਮੱਖਣ) ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਮਿਠਾਸ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰੇਗੀ। ਮਿਸ਼ਰਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖੱਟਾ ਰੰਗ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਕੁੜੱਤਣ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ ਜੋ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਈ ਵਾਰ ਲਿਆ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(iv) ਪਾਨੀ ਗ੍ਰਾਹਨ (ਲਾੜੀ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ) ਲਾੜੀ ਦੇ

ਮਾਪੇ ਲਾੜੇ ਵੱਲ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ। ਲਾੜਾ ਲਾੜੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਗਹਿਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(v) ਵੈਵਹਿਕ ਹੋਮ (ਪਾਈਆਂ)

ਪਵਿੱਤਰ ਅੱਗ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦੇਣਾ ਪਵਿੱਤਰ ਅੱਗ ਬੁਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਭੇਟਾਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਗਨੀ (ਅੱਗ) ਭਗਵਾਨ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਦੇ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨ, ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ ਅਤੇ ਭਗਵਾਨ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਇੱਕ ਬ੍ਰਹਮ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

(vi) ਸ਼ਿਲਾਰੋਹਨ (ਪੱਥਰ 'ਤੇ ਕਦਮ ਰੱਖਣਾ)

ਲਾੜੀ ਆਪਣਾ ਸੱਜਾ ਪੈਰ ਪੱਥਰ 'ਤੇ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਲਾੜਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਪੱਥਰ ਜਿੰਨਾ ਦ੍ਰਿੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਸਕਣ।

(vii) ਲਾਜਾ ਹੋਮਾ (ਪੱਕੇ ਹੋਏ ਚੌਲਾਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਅੱਗ ਵਿੱਚ) ਪਵਿੱਤਰ ਅੱਗ ਨੂੰ

ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ ਚਾਰ ਭੇਟਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਲਾੜੀ ਦੇ ਭਰਾ ਨੇ ਲਾੜੇ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਰਕ ਕੀਤੇ ਚੌਲ ਰੱਖੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਧੇ ਦਾ ਮਤਲਬ ਲਾੜੇ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਮੰਤਰਾਂ ਦਾ ਜਾਪ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲਾੜੀ ਮੌਤ ਦੇ ਦੇਵਤੇ ਯਮ ਨੂੰ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲਾੜੇ ਨੂੰ ਲੰਮੀ ਉਮਰ, ਸਿਹਤ, ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੇਵੇ।

(viii) ਸੱਤਪਦੀ (ਸੱਤ ਕਦਮ)

ਲਾੜਾ ਅਤੇ ਲਾੜਾ ਪਵਿੱਤਰ ਅੱਗ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਸੱਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਕਦਮ 'ਤੇ ਉਹ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀਆਂ ਅਸੀਸਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜੋੜਾ ਸੱਤ ਕਦਮਾਂ ਤੇ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੱਤ ਸਹੁੰਆਂ ਦੀ ਸਹੁੰ:

1. ਆਓ ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਵੱਲ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਚੱਲੀਏ।
2. ਆਓ ਆਪਾਂ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਜੋਸ਼ ਵੱਲ ਇਹ ਦੂਜਾ ਕਦਮ ਚੱਲੀਏ।
3. ਆਓ ਅਸੀਂ ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਵੱਲ ਇਹ ਤੀਜਾ ਕਦਮ ਚਲੀਏ।
4. ਆਓ ਘਰ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇਹ ਚੌਥਾ ਕਦਮ ਚਲੀਏ।
5. ਆਓ ਸੰਤਾਨ ਲਈ ਇਹ ਪੰਜਵਾਂ ਕਦਮ ਚੱਲੀਏ।
6. ਆਓ ਅਸੀਂ ਛੇ ਮੌਸਮਾਂ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਛੇਵਾਂ ਕਦਮ ਚੁੱਕਦੇ ਹਾਂ।
7. ਆਓ ਅਸੀਂ ਇਕੋ ਧਰਮ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਭਰ ਦੀ ਦੇਸਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਸੱਤਵਾਂ ਕਦਮ ਚਲੀਏ।

(ix) ਅਗਨੀ ਪਰਿਕਰਮਾ (ਪਵਿੱਤਰ ਅੱਗ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ)

ਲਾੜਾ ਅਤੇ ਲਾੜਾ ਚਾਰ ਵਾਰ ਪਵਿੱਤਰ ਅੱਗ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੇ ਹਨ. ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਗੋੜਾਂ ਤੇ ਲਾੜੀ ਲਾੜੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਤੇ ਲਾੜਾ ਲਾੜੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ. ਹਰ ਗੋੜ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ. ਰਸਮ ਦੇ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤੀ ਵਿੱਚ ਮੰਗਲ ਫੇਰਾ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ.

(x) ਸੈਂਠਾਗਿਆ ਚਿਨ੍ਹਾ (ਲਾੜੀ ਨੂੰ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ)ਕੁਮਕੁਮ (ਵਰਮਲੀਅਨ

ਲਾੜਾ ਲਾੜੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਵਾਲਾਂ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਜਾਂ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਪਾ powderਡਰ) ਜਾਂ ਸਿੰਦੂਰ ਪਾ ਕੇ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਮੰਗਲਸੂਤਰ (ਪਵਿੱਤਰ ਹਾਰ) ਦੇ ਕੇ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਿੰਦਾ ਹੈ.

(xi) ਸੂਰਿਆ ਦਰਸ਼ਨ (ਸੂਰਜ ਵੱਲ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ)

ਲਾੜਾ ਸੂਰਜ ਦੇਵਤਾ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਲਾੜੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ. ਜੇ ਵਿਆਹ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਧੂਵ ਤਾਰਾ (ਸਥਿਰਤਾ ਦਾ ਤਾਰਾ) ਅਤੇ ਅਰੁੰਧਤੀ ਦੇ ਤਾਰੇ (ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਤਾਰਾ) ਵੱਲ ਵੇਖਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ. ਲਾੜਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਫਰਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੱਕਾ ਰਹੇ, ਅਤੇ ਅਰੁੰਧਤੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋਣਾ ਰਿਸ਼ੀ ਵਸ਼ਿਸ਼ਠ ਲਈ ਸੀ. ਲਾੜੀ ਲਾੜੇ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਸਮਰਪਿਤ ਰਹੇਗੀ.

(xii) ਹਿਰਦੇ ਸਪਾਰਸ਼ (ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹਣਾ)

ਲਾੜਾ ਅਤੇ ਲਾੜੀ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹਦੇ ਹਨ. ਲਾੜੀ ਲਾੜੇ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, "ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਛੂਹਦਾ ਹਾਂ. ਰੱਬ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੇਰਾ ਪਤੀ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ. ਤੁਹਾਡਾ ਦਿਲ ਹੁਣ ਮੇਰਾ ਹੋਵੇ. ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗਾ, ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣੋ." ਲਾੜਾ ਲਾੜੀ ਨੂੰ ਸੁੱਖਣਾ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਹੈ.

(xiii) ਅੰਨਾਪ੍ਰਸ਼ਨ (ਲਾੜੇ ਨੂੰ ਖੁਆਉਣਾ)

ਲਾੜੀ ਲਾੜੇ ਨੂੰ ਖੁਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, "ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਮਿੱਠਾ ਭੋਜਨ (ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਣਕ - ਕਣਕ ਦੇ ਆਟੇ, ਖੰਡ ਅਤੇ ਘਿਓ ਦਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ) ਖੁਆ ਕੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਸੱਚਾਈ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਦੇ ਧਾਰੀ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਦੇਵਾਂਗਾ. ਅਤੇ ਪਿਆਰ. ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਤੇਰਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਦਿਲ ਸਦਾ ਲਈ ਮੇਰਾ ਰਹੇਗਾ. "

(xiv) ਪੂਰਨਹੁਤੀ (ਰਸਮ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ)ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ

ਪਵਿੱਤਰ ਅਗਨੀ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਭੇਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੁਜਾਰੀ ਲਾੜੇ ਅਤੇ ਲਾੜੇ ਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ. ਫੁੱਲਾਂ ਦੀਆਂ ਪੱਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਚਾਵਲ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਲਾੜੀ ਅਤੇ ਲਾੜੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਵਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਦੀ ਰਸਮ ਪੂਰੀ ਹੋਈ।

ਲਾੜਾ ਅਤੇ ਲਾੜਾ ਹੁਣ ਵੱਖਰੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਹਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨਗੀਆਂ.

(16) ਅੰਤੋਸਥੀ (ਮੈਂਤ ਦੇ ਸੰਸਕਾਰ)

ਰਿਸ਼ੀ ਅਤੇ ਧਰਮ ਸੂਤਰ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅੰਤਮ ਟੀਚੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਹਿਮਤੀ ਤੇ ਸਨ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚਾਰ ਆਸ਼ਰਮਾਂ - ਜੀਵਨ ਦੇ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਸੀ. ਆਪਣੇ ਕਲਾਸਿਕ ਰਘੁਵੰਸ਼ (1-8) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ਾਲੀ ਕਵੀ ਕਾਲੀਦਾਸ ਨੇ ਕਿਹਾ:

"ਸ਼ੈਸ਼ਵੇ ਅਭਯਸਤਵਿਦਯਨਮ ਯੁਵਨੇ ਵਿਸ਼ਯਿਸ਼ਿਨਾਮ;
ਵਰਧਕਯ ਮੁਨਿਵਰੁਤਿਨਮ ਯੋਗੇਨੰਤੇ ਤਨੁਤਾਯਜਮ."

"ਬਚਪਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਪੜ੍ਹਾਈ (ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀਆ ਆਸ਼ਰਮ), ਜਵਾਨੀ (ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਆਸ਼ਰਮ) ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸਦੀ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਬੁ ਆਗੇ (ਵਨਪ੍ਰਸਥ ਆਸ਼ਰਮ) ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਚੁੱਪ ਚਿੰਤਨ ਲਈ ਦੁਨਿਆਵੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਬਾਅਦ ਉਹ ਆਪਣਾ ਸਰੀਰ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।"

ਅੰਤਿਮ ਅੰਤਿਮ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅੰਤਮ ਸੰਸਕਾਰ ਹੈ। ਯਜੁਰ ਵੇਦ ਵਿਵਾਹ ਨੂੰ ਸੋਲ੍ਹਵਾਂ ਸੰਸਕਾਰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਿਗਵੇਦ ਅੰਤਿਮ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਉਸਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਰਲੋਕ ਦਾ ਮੁੱਲ ਵਰਤਮਾਨ ਨਾਲੋਂ ਉੱਚਾ ਹੈ।

ਅੰਤਮ ਰਸਮਾਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਰਸਮ ਮੁਰਦੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਤੁਲਸੀ ਦੇ ਪੱਤੇ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਬੂੰਦਾਂ ਪਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਫਿਰ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਗੋਬਰ ਲਗਾ ਕੇ ਸੁੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪੁਰਾਣੇ ਕੱਪੜੇ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਨਹਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵੇਂ, ਨਿਰਲੇਪ, ਬਿਨਾਂ ਕੱਟੇ ਕੱਪੜੇ (ਕਫਨ) ਦੇ ਇੱਕ ਟੁਕੜੇ ਨਾਲ ਢੱਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਫਿਰ ਜੂਟ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਬਾਂਸ ਦੇ ਡੱਬਿਆਂ ਦੇ ਬਣੇ ਬੀਅਰ (ਨਨਾਮੀ) ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪੁਰਾਣੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਅੰਤਰੀਵ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੀ ਇੱਕ ਆਇਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

"ਧਨਾਨੀ ਭੂਮੇ ਪਸ਼ਵਾਸ਼ਾ ਗੋਸ਼ਟੇ,
ਨਾਰੀ ਗ੍ਰਹਦਵੇਅਰ ਸਖੀ ਸਮਸ਼ਾਨੇ,
ਦੇਸ਼ਾਚਿਤਾਯਾਮ ਪਰਲੋਕਾ ਮਰਗੇ,
ਧਰਮਨੁਗੋ ਗਛਤੀ ਜੀਵ ਏਕਾਹ।"

"ਦੈਲਤ ਦਫਨ ਰਹੇਗੀ, ਪਸੂ ਕਲਮ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਗੇ, (ਉਸਦੀ) ਪਤਨੀ (ਉਸਦੇ) ਨਾਲ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੇ ਜਾਵੇਗੀ, ਦੇਸਤ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਸਮਸ਼ਾਨਘਾਟ ਤੱਕ ਜਾਣਗੇ, ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਤੱਕ ਸਰੀਰ ਆਵੇਗਾ, ਪਰ ਅਗਲੇ ਰਸਤੇ ਤੇ ਸੰਸਾਰ, ਜੀਵ ਇਕੱਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਉਸਦੇ ਕਰਮਾਂ ਨਾਲ)।"

ਇਹ ਸੰਸਕਾਰ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੋਗ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਪਰਵਾਰ ਦੇ ਜੀਅ ਫਿਰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਸਮਸ਼ਾਨਘਾਟ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। 'ਰਾਮ ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਰਾਮ' ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੋਲੇ ਗਏ ਵਾਕਾਂ ਹਨ। ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੈ 'ਹਰੀ ਬੋਲ, ਹਰੀ ਬੋਲ'। ਅੰਤਮ ਸੰਸਕਾਰ ਵਾਲੀ ਚਿਖਾ 'ਤੇ ਲਾਸ਼ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ 'ਤੇ ਘਿਓ ਡੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨੇੜਲੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੂਜਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤਿਲ ਦੇ ਬੀਜ ਨੂੰ ਅੱਗ ਉੱਤੇ ਛਿੜਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬਾਅਦ ਦੇ ਦੋ ਕਦਮ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਸੰਸਕਾਰ ਲਈ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਭੱਠੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵਿਵਾਹ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅੱਗ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਪਰੰਪਰਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਘਰ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਇੱਕ ਜਗਵੇਦੀ ਵਿੱਚ ਬਲਦਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਉਲਝਣਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਅਗਨੀ (ਅੱਗ) ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਲੀਬ ਜਾਂ ਘੜੇ ਵਿੱਚ ਸਮਸ਼ਾਨਘਾਟ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਚਿਤਾ ਨੂੰ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਵਾਹ ਦੇ ਅੰਤ ਅਤੇ ਅਗਨੀ (ਅੰਤਿਮ) ਸੰਸਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ।

ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੂਹਾਂ ਅਤੇ ਹਿੰਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਰਸਮਾਂ ਅਤੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਵੱਖਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਸਸਕਾਰ ਦੁਆਰਾ, ਸਰੀਰ ਦੇ ਪੰਜ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹਿੱਸੇ - ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਚ ਭੂਤ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਪ੍ਰਿਥਵੀ (ਧਰਤੀ), ਜਲ (ਪਾਣੀ), ਤੇਜ (ਅੱਗ), ਵਾਯੂ (ਹਵਾ) ਅਤੇ ਆਕਾਸ਼ (ਸਪੇਸ) ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਸੰਤੁਲਨ. ਸਾਰੇ ਸੰਸਕਾਰ ਰੂਹਾਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਮੁਖੀ ਹਨ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੁਝ ਇੱਕ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਹਨ.

ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕੇ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਰਦਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਸਸਕਾਰ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਸਰਬੋਤਮ, ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪੱਖੋਂ ਸਮਝਦਾਰੀ ਵਾਲਾ ਂਗ ਹੈ. ਦਫਨਾਉਣ ਨਾਲ ਪੁਲਾੜ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀਆਂ ਭਾਰੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ. ਪਲੇਗ ਅਤੇ ਹੋਲੀ ਵਾਇਰਸ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਕਰਮਿਤ ਲਾਸ਼ਾਂ ਵੈਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਕਰਮਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਭੋਜਨ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ. ਇਹ ਆਖਰਕਾਰ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦਾ ਹੈ. ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ, ਬਿਮਾਰ ਬਿਮਾਰ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਬੁੱਧੀ ਨੂੰ ਸਮਝ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਖਾਸਕਰ ਉਹ ਜਿਹੜੇ ਗ cow ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਹਨ.

ਅਸਥੀ ਸੰਚਯਾਨ

ਸਸਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸਥੀਆਂ ਅਤੇ ਬਚੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹੱਡੀਆਂ (ਅਸਥੀ) ਇੱਕ ਭੱਠੀ ਵਿੱਚ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ. ਕੁਝ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਧੋਣ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਹੈ. ਫਿਰ ਇਹ ਮੁਰੱਬਾ ਇੱਕ ਪਵਿੱਤਰ ਨਦੀ ਜਿਵੇਂ ਗੰਗਾ, ਨਰਮਦਾ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਨਦੀਆਂ ਗੰਗਾ, ਯਮੁਨਾ ਅਤੇ ਸਰਸਵਤੀ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸੰਗਮ ਤੇ ਅਲਾਹਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਤ੍ਰਿਵੇਣੀ ਸੰਗਮ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੂਤਕ (ਅਸ਼ੋਚ) - ਅਸ਼ੁੱਧਤਾ

ਇਹ ਦਸ ਤੋਂ ਤੇਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ ਜਿਵੇਂ ਪੂਜਾ, ਆਰਤੀ ਅਤੇ ਥੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਪੂਜਾ ਇੱਕ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ. ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਮੰਦਰ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ. ਇਸ ਅਵਧੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਅਕਸ਼ਰਧਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਪਾਠ ਅਤੇ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ.

ਗਿਆਰ੍ਹਵੇਂ, ਬਾਰ੍ਹਵੇਂ ਜਾਂ ਤੇਰ੍ਹਵੇਂ ਦਿਨ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਸਥਾਨਕ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਪਿਤ੍ਰੂ (ਜੱਦੀ) ਕਰਜਾ ਚੁਕਾਉਣ ਲਈ ਥਾਲ (ਭੋਜਨ) ਚੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ.

ਆਮ ਹਿੰਦੂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਆਤਮਾ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਛੱਡਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਗ ਦਿਨੇ ਦਿਨ ਵਧਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ. ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਸਵੇਂ ਦਿਨ ਇਹ 'ਅੰਤਰਿਮ' ਸਰੀਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਧਦਾ ਹੈ. ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਪਿੰਡੇ - ਕਣਕ ਦੇ ਆਟੇ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਬਣੇ ਭੋਜਨ ਦੇ ਗੋਲੇ - ਵਧ ਰਹੇ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ, ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਦਸਵੇਂ ਦਿਨ ਇਕੱਠੇ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦਾ ਹੈ. ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਅੱਜ ਤੱਕ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਜੇ ਵੀ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਸੰਬੰਧ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ.

Therefore the deceased is termed preta, which means one who has departed, but who has not yet reached the other world.

On the eleventh day, Brahma, Vishnu, Rudra and Yama are invoked, with Vishnu as the special witness. In their presence the deceased is offered pindas. On the twelfth day the departed soul is given away to the other world, where he then resides with his forefathers. As soon as he reaches the other world he is released from his preta body.

The relatives are then freed from the sutak and can then perform their daily puja.

These rites are also samskaras on the soul to lead it to God.

An associated rite after cremation, generally practiced in India, is for one or more male members of the deceased to shave their heads. Some communities eat only simple foods for a fixed number of days.

Sajjaa

In Gujarat the family members then perform the sajjaa ritual. In this, they offer a cow, a cot, utensils, food grains, a set of clothes and footwear and anything else that the deceased used to a Brahmin. The Brahmin performs a ritual and takes the objects, symbolically to send them to the deceased for his use in the next world.

But if it is a family or caste tradition to perform the sajjaa, this can be done at the nearest mandir and the objects are offered to the Lord Himself.

Another alternative which is becoming popular is the jivitkriya. It is the same as the sajjaa, except it is performed by a person while alive - as the name implies. " The jivitkriya imbues a feeling of contentment in the individual since he/she witnesses it.

Conclusion

In the past the sixteen Hindu samskaras formed an integral part of Hindu life. Today, with the encroachment of modern living, especially in urban India, only a few of them have survived: chaul, upanayan, vivaha and antyeshti. Yet these samskaras, with their spiritual import, holistically 'samskarize' (edify) all aspects of an individual's life. Since each samskara ritual makes the individual the focus of the occasion, he/she is psychologically boosted.

This strengthens the individual's self-esteem and enriches interaction with those around. The samskaras bring together family members, close relatives and friends, hence increase the cohesiveness of the family unit. Therein the unit harmonizes and strengthens the social structure. The consequence of this is a healthy society with a strong cultural identity which easily refines, boosts and perpetuates its traditional beliefs, customs, morals and values. This has been one of the key reasons for the Hindu Dharma withstanding the rigors and onslaughts of foreign incursions and upheavals through the ages.

The ancient rishis and sages enjoined the sixteen samskaras for the eternal benefit of mankind through their direct experience with the Divine. They wove them into the fabric of daily life of the Hindu. They are 'outward acts,' from pre-birth to post-death, for inward or spiritual grace. Today, the key samskara which will determine the cohesion and perpetuation of Hindu traditions anywhere in the world is vivaha, if observed sincerely with its pristine and lofty sentiments.

